

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalouden koulutusohjelma

2019

Karoliina Vaanela

MAATALOUSYRITYKSEN YHTIÖITTÄMINEN

Karoliina Vaanela

MAATALOUSYRITYKSEN YHTIÖITTÄMINEN

Tämä opinnäytetyö käsittelee maatalousyrityksen vuonna 2018 tapahtunutta yritysmuodon muutosta toiminimiyrityksestä yksityiseksi osakeyhtiöksi. Yritysmuodon muutos on ollut case-yritykselle ajankohtainen jo usean vuoden ajan, mutta yritys oli tehnyt päätöksen odottaa tulevaa lakimuutosta, joka poistaisi varainsiirtoveron toimintamuodon muutoksessa.

Työ kuvailee case-yrityksen yritysmuodon muutosprosessia suunnittelu- ja toteutusvaiheesta aina tähän päivään asti ja pohtii, miten yritysmuodon muutos vaikutti käytännössä yrityksen joka päiväisiin toimintoihin, sekä mitä vaikutuksia sillä oli yritystoimintaan pidemmällä aikavälillä. Työssä käsitellään varainsiirtoverolakiuudistusta ja mitä ehtoja yrityksen tuli täyttää, jotta se vapautettaisiin varainsiirtoverosta.

Teoriaosuudessa käydään läpi kaksi yritysmuotoa, elinkeinoharjoittaja ja yksityinen osakeyhtiö. Näitä yritysmuotoja vertaillaan perustamisen, pääoman tarpeen, vastuiden, velvollisuuksien ja verotuksen kannalta. Vertailun tuloksena voidaan todeta, että uuden yritysmuodon valitseminen oli helppoa, mutta suunnittelu- ja toteutusprosessi työläs ja aikaa vievä, jonka vuoksi yritys oli päättänyt käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Projektin edetessä vastaan tuli ongelmatilanteita, eikä yritysmuodon muutosta saatu valmiiksi aikataulun mukaisesti. Kaksi viikkoa suunniteltua myöhemmin 16.5.2018 uusi osakeyhtiö oli perustettu ja rekisteröity kaupparekisteriin.

Muutos yksityisestä elinkeinoharjoittajasta osakeyhtiöön selkeytti rajaa yrittäjän henkilökohtaisen omaisuuden ja yrityksen omaisuuden välillä. Osakeyhtiö voidaan myös nähdä vahvenpana yritysmuotona kuin yksityinen toiminimi. Opinnäytetyö tarjosi yrittäjälle tiivistetyn toimintakertomuksen pitkästä muutosprosessista ja tarjoaa muille samassa tilanteessa oleville yrityksille näkökulmia yritysmuodon muutokseen.

ASIASANAT:

yritysmuodon muutos, yritysverotus, toiminimi, osakeyhtiö, varainsiirtoverotus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business

2019 | 17 pages

Karoliina Vaanela

CHANGING COMPANY FORM OF AGRICULTURAL BUSINESS

This thesis discusses the change of an agricultural business company form from a sole trader to limited company. The change took place in 2018 after the law about changing transfer taxation became valid. The company carefully scheduled the change after the law was released, as the transfer tax would have been a major single cost.

This study describes how the case company planned and executed their business form change and how it affected the company's current and future every day routines. The theory compares sole trader and limited company and considers both concerning the capital need, obligations, responsibilities and taxation. Based on the findings, choosing the new company form was easy for the company, but the process was long and time consuming. Therefore, the company decided to use a third party to help with the needed documents and operations. The project experienced some problems due to which the company was unable to execute the change in the planned timetable. However, two weeks later than calculated, the new limited company was registered.

When the entrepreneur is operating as sole trader all risks from the company are also entrepreneur's personal risks. Changing the businessform clarifies the division between entrepreneur's personal assets and company's assets. Also the risks for entrepreneur are lower when operating as a limited company. Limited company can be seen as a stronger company form than a sole trader. This thesis offers a summary of the long process for the entrepreneur.

KEYWORDS:

change of a businessform, limited company, sole trader, corporate taxation

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	5
1 JOHDANTO	6
2 TOIMINIMI JA OSAKEYHTIÖ	7
2.1 Yksityinen toiminimi	7
2.2 Osakeyhtiö	9
2.3 Lakiuudistus	11
3 VAANELAN PUUTARHA	12
3.1 Yrityksestä	12
3.2 Yritysmuodon muutos	13
4 LOPUKSI	15
LÄHTEET	17

KAAVIOT

Kaavio 1

13

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

ELY-Keskus	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (valtiovarainministeriö.fi)
MTK	Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto (mtk.fi)
SVOP-Rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (vero.fi)

1 JOHDANTO

Vaanelan puutarha on vuonna 1988 perustettu puutarha-alan yritys. Yrityksen päätuote on salaatti ja sen lisäksi yritys viljelee kevätsipulia, tomaattia, mansikkaa ja perunaa. Tuotteet toimitetaan tukkuihin, sekä suoratoimituksena pääkaupunkiseudun K- ja S-ryhmän kauppoihin. Kesäkuusta elokuuhun yrityksellä on myös myyntipiste Salon torilla. Viime vuosina yritys on kasvanut nopeasti ja ajankohtaseksi on tullut yritysmuodon muutos verotuksellisten seikkojen ja tulevan sukupolven vaihdoksen takia. Tarkastelen työssäni vuonna 2018 tapahtunutta Vaanelan puutarhan yritysmuodon muutosta yksityiseksi osakeyhtiöksi ja miten uusi voimaan tullut laki varainsiirtoveron poistumisesta vaikutti käytännössä yritysmuodon muutokseen.

Yritystoiminnan perusta on elinkeinovapaudessa. Suomen perustuslain mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Tämän elinkeinovapauden periaatteen myötä jokaisella ihmisellä on oikeus harjoittaa elinkeinotoimintaa ansionsa hankkimiseksi joko yksityishenkilönä tai perustaa toimintaa varten erillinen yritys. (Ossa ym. 2007, 17) Suomen lainsäädäntö ja Euroopan unionin asetukset ja direktiivit asettavat elinkeinotoiminnalle ja eri yritysmuodoille tiettyjä vaatimuksia, vastuita ja rajoitteita, jotka on otettava huomioon yritystoiminnassa. Kun yritys-toiminta aloitetaan, ensimmäiseksi on valittava sopiva yritysmuoto. Suomessa yritysmuotoja ovat yksityinen toiminimi, yksityinen- ja julkinen osakeyhtiö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osuuskunta. Yritysmuotoa valitessa huomioon otettavia asioita ovat muun muassa pääoman tarve, verotukselliset seikat, vastuut, riskit ja voitonjako (Ossa ym. 2007, 18).

2 TOIMINIMI JA OSAKEYHTIÖ

2.1 Yksityinen toiminimi

Yritysmuodoksi valitaan yleensä toiminimi, kun kyse on pienestä ja alkavasta yrityksestä. Toiminimen perustaminen on nopeaa ja toiminimiyrittäjä voi halutessaan toimia omalla nimellään, ilman erillistä rekisteröityä nimeä. Tällöin yrityksen ei tarvitse ilmoittautua kaupparekisteriin ja perustaminen on täysin ilmaista. Kaupparekisteriin täytyy ilmoittautua, mikäli yritys tekee luvanvaraista elinkeinotoimintaa, yrityksellä on pysyvä toimipaikka tai yritys toimii työnantajana muille kuin omille perheenjäsenilleen. Rekisteröitymällä kaupparekisteriin toiminimelle on mahdollista antaa erillinen nimi ja tällöin kukaan muu ei voi käyttää samaa nimeä elinkeinon harjoittamiseen. Rekisteröityessä toiminimen perustiedot tulevat näkyviin patentti- ja rekisterihallituksen tietopalveluun. Rekisteröityminen tapahtuu lomakkeella, jonka voi palauttaa verkossa tai postitse. Erillistä perustamisasiakirjaa tai muitakaan muodollisuuksia ei tarvita. Toiminimen perustaminen ei vaadi pääomaa, sillä ainoa aloituskulu on rekisteröitymisestä perittävä 110 euron käsittelymaksu, mikäli yritys rekisteröidään. (Toiminimen perustaminen, 2019) Toiminimiyrittäjä rahoittaa toimintansa ensisijaisesti omilla varoillaan tai velalla (Ossa ym. 2007, 22). Rahoitusta voi olla vaikea saada ja se on tekijä, joka saattaa rajoittaa yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnan laajuutta ja laajenemista.

Toiminimi ei ole yrittäjästäan erillinen oikeushenkilö. Yrittäjä tekee kaikki sitoumukset ja sopimukset omalla nimellään ja vastaa yrityksen velvoitteista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. Tämä on suurin ero verrattaessa muihin yritysmuotoihin. Yrityksen ja yrittäjän omaisuus eivät ole erillisiä muutoin kuin kirjanpidollisesti ja sen takia yritykseen liittyvät taloudelliset riskit ovat kaikki myös yrittäjän henkilökohtaisia riskejä. Yrittäjä vastaa itse myös yrityksen veloista, joka tarkoittaa, että velkojat voivat pyytää ulosmittaamaan myös yrittäjän henkilökohtaista omaisuutta yrityksen velasta. Päätöksenteko on toiminimiyrittäjänä jouhevaa, sillä yrittäjä tekee yleensä itse kaikki elinkeinotoimintaansa liittyvät oikeustoimet ja erillisiä hallintoelimiä ei ole. Päätösten vakuudeksi ei myöskään tarvita erillisiä pöytäkirjoja, joten päätöksenteko on nopeaa. (Ossa ym. 2007, 22)

Toiminimiyrittäjän tulot muodostuvat siitä, mitä tuloksesta jää viivan alle poistojen jälkeen. Kirjanpidossa tapahtuva poisto tarkoittaa käytännössä, että hankitun hyödykkeen kulut vähennetään osittaisina kuluina hyödykkeen käyttöaikana. Toiminimiyrittäjä ei voi

maksaa itselleen palkkaa sanan varsinaisessa merkityksessä. Kaikki rahat, jotka yrittäjä nostaa toiminimeltä ovat yksityisottoja ja niistä muodostuu yrittäjän palkka. Kun yrityksestä nostetaan rahaa yksityiskäyttöön se ei laske toiminimen tulosta. Yrittäjä ei voi ottaa itselleen luontoisetuja, maksaa itselleen rahallisia matkakorvauksia, eikä vähentää henkivakuutusmaksujaan yrityksen verotuksessa. (Yrityksen perustaminen, 2018)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on kirjanpitovelvollinen liiketoiminnastaan. Yksityistaloudessa ja yritystoiminnassa käytettävää omaisuutta ei erotella, vaikka ne ovat kirjanpidollisesti erikseen. Toiminimiyrittäjä voi pitää yhdenkertaista tai kahdenkertaista kirjanpitoa. Yhdenkertaiseen kirjanpitoon merkitään menot, tulot, korot, verot ja tavaroiden tai palveluiden oma käyttö. Kahdenkertaisessa kirjanpidossa puolestaan jokainen tapahtuma merkitään vähintään kahdelle eri kirjanpidolliselle tilille niin, että niistä näkyy mistä raha on tullut ja mihin raha on käytetty. Yrittäjän täytyy lain mukaan pitää kahdenkertaista kirjanpitoa jos yrityksen taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto ylittää 200 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Kahdenkertainen kirjanpito vaatii enemmän syventymistä ja usein sen tekeminen ulkoistetaan kirjanpitäjälle tai tilitoimistoon, mutta halutessaan sen voi hoitaa myös yrittäjä itse. (Toiminimen kirjanpito, 2018)

Jos yrityksen liikevaihto on vuodessa alle 10 000 euroa hallinnollisten asioiden pyörittäminen on helppoa, sillä byrokratian määrä on pieni. Kun liikevaihto on yli 10 000 euroa vuodessa yrityksen täytyy liittyä arvolisäverovelvolliseksi ja ennakkoperintärekisteriin. Jos yritykseen palkataan ulkopuolisia työntekijöitä sen on rekisteröidyttävä myös työnantajarekisteriin. Pääsääntöisesti kaikki yritykset liittyvät ennakkoperintärekisteriin. Ainoastaan kun toimintaa harjoitetaan selvästi harrastusmielessä, ei siihen ole välttämättä tarvetta liittyä. Ennakkoperintärekisteriin liityttäessä asiakkaan ei tarvitse toimittaa tuotteista tai palveluista ennakonpidätystä, vaan vastuu siitä siirtyy yritykselle. Säännöllisesti palkkoja maksavan yrityksen tulee kuukausittain ilmoittaa verottajalle palkoista, veronpidätyksistä ja sairausvakuutusmaksuista. Ilmoitus on tehtävä kuukausittain, vaikka palkkoja ei maksettaisikaan joka kuukausi. (Toiminimen verotus, 2018)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja maksaa pääsääntöisesti kahdenlaista veroa. Ansiotulo-vero, joka maksetaan yrityksen tuloksesta ja arvolisävero. Arvolisävero maksetaan, mikäli yritys on arvolisäverovelvollinen eli jos liikevaihto on yli 10 000 euroa tai yritys on vapaaehtoisesti hakeutunut arvolisäverovelvollisten rekisteriin. Toiminimiyrittäjää verotetaan hänen kaikkien ansio- ja pääomatulojensa perusteella. Ansiotuloja verotetaan progressiivisesti, eli tulojen kasvaessa veroprosentti nousee. Mikäli yrityksen tulot ovat

suuret verorasitus voi olla huomattava. Pääomatulojen veroprosentti on kiinteä 30% ja yli 30 000 euron ylittävältä osuudelta 34%. Toiminimen verotuksessa on huojentava seikka, sillä nykyinen laki mahdollistaa toiminimiyrittäjälle 5 prosentin yrittäjävähennyksen tuloksesta. Mikäli aviopuolisot työskentelevät yrityksessä, voidaan tulos jakaa puolisoitten kesken tasan, jolloin progressiivinen vero pienenee henkilöä kohden. (Toiminimen verotus, 2018).

2.2 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö voi olla Suomessa julkinen tai yksityinen ja sen voi perustaa yksi henkilö, yritys tai perustajia voi olla useita (Ossa ym. 2007, 58). Tässä tekstissä käsitellään yksityistä osakeyhtiötä. Osakkaiksi kutsutaan henkilöitä, jotka haluavat perustaa osakeyhtiön ja merkitä yhtiön osakkeita perustamisvaiheessa. Osakkaiden henkilökohtainen omaisuus on erillään yhtiön varoista ja veloista eli yhtiö vastaa itse omista velvoitteistaan. Yksityisen osakeyhtiön perustamista varten vaaditaan vähintään 2500 euroa pääomaa. (Ossa ym. 2007, 58) Yhtiön osakepääoma on jaettu osakkeisiin, jotka ovat siirtokelpoisia. Se tarkoittaa, että osakkeenomistajat voivat vapaasti myydä tai antaa oman osuutensa yrityksestä ilman että yrityksen tarvitsee siihen erikseen suostua. Osakeannin yhteydessä nykyiset tai uudet sijoittajat ostavat yrityksen osakkeita, jolloin yritys saa lisää pääomaa. Tämä on yksi osakeyhtiön rahoittamisen muodoista. Osakkeenomistajille maksetaan osinkoa ja he saavat osallistua yhtiön päätöksentekoon yhtiökokouksessa. Yhtiötä perustettaessa osakkeenomistajat laativat kirjallisen perustamissopimuksen ja allekirjoittavat sen. Perustamissopimukseen liitetään yhtiöjärjestys, jonka tarkoituksena on säädellä yhtiön toimintaa. Yhtiöjärjestykseen tulee kirjata vähintään yhtiön toiminimi, kotipaikkakunta ja toimiala. Tilikausi määritellään perustamissopimuksessa tai vaihtoehtoisesti yhtiöjärjestyksessä. Yhtiötä nimettäessä on otettava huomioon muutamat rajoitukset. Yhtiön nimen on oltava yksilöity, sitä ei tule voida sekoittaa muihin yrityksiin tai tavaramerkkeihin, eikä siinä voi olla sanaa joka on selkeästi jonkun toisen sukunimi. Lisäksi osakeyhtiön nimessä on oltava Oy-tunnus. Osakeyhtiölle on mahdollista hakea aputoiminimi ja rinnakkaistoiminimi. Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on aina voiton tuottaminen osakkeenomistajille, ellei toisin määrätä yhtiöjärjestyksessä. (Osakeyhtiö, 2018)

Osakeyhtiö on rekisteröitävä kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoituksesta. Jos yhtiötä ei rekisteröidä tai rekisteriviranomainen ei hyväksy yhtiötä rekisteriin niin perustaminen raukeaa. Rekisteri-ilmoitukseen liitetään yhtiön hallituksen

jäsenten vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. Osakeyhtiö katsotaan syntyneeksi silloin kun rekisteröinti on hyväksytty. Pakollisia hallintoelimiä ovat yhtiökokous sekä hallitus ja niiden lisäksi osakeyhtiölle voidaan valita toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto. Johto muodostuu hallituksesta ja mahdollisista hallintoneuvoston jäsenistä sekä toimitusjohtajasta, mikäli toimitusjohtaja on nimetty. Toimitusjohtajan nimeäminen on vapaaehtoista ja yhtiön hallitus on vastuussa toimitusjohtajan nimeämisestä ja erottamisesta.

Johdon jäsenten toimikausi sekä tehtävät alkavat kun perustamissopimus on allekirjoitettu. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä tai hallituksen toimivallan rajoissa voi yhtiölle muodostaa johdon apuna toimivia elimiä esimerkiksi toimikuntia tai valiokuntia. Hallituksen tehtävä on huolehtia yhtiön toiminnan järjestämisestä ja johtamisesta. Hallitus koostuu vähintään yhdestä ja enintään viidestä henkilöstä. Hallitukselle on valittava puheenjohtaja yhden hengen hallituksia lukuun ottamatta. Mikäli yhtiölle on nimetty toimitusjohtaja, hän vastaa yhtiön päivittäisen toiminnan johtamisesta hallituksen valvonnassa. Yhtiökokous täytyy pitää vähintään kerran vuodessa ja kokoukseen kutsutaan kaikki osakkeenomistajat. Kokouksessa päätetään niistä asioista joihin hallituksella ei ole valtuuksia. Jokaisella osakkaalla on ääniä sen mukaan, kuinka paljon osakkeita omistaa. (Yritysmuodot 2007, 72-73) Osakeyhtiössä osakkaat eivät ole koko omaisuudellaan vastuussa yrityksen veloista, sillä osakkaan riski rajoittuu vain sijoitetun pääoman määrään (Yritysmuodot 2007, 58). Tästä syystä taloudelliset riskit ovat pienemmät verrattuna yksityiseen elinkeinonharjoittajaan. Aloittavien pienyritysten osakkaat saattavat kuitenkin joutua ottamaan pääomasijoitusta varten lainaa, jonka vakuudeksi laitetaan henkilökohtaista omaisuutta.

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen. Verotettavan tulon määrä saadaan, kun vähennetään veronalaisista tuloista vähennyskelpoiset menot. Nämä tulot verotetaan tuloveroprosentin mukaan, joka on 20 %. Osakeyhtiössä pääoma jaetaan vapaaseen ja sidottuun pääomaan. Vapaata pääomaa ovat voittovarot ja SVOP-rahasto, kun taas sidottua pääomaa ovat esimerkiksi osakepääomat. Osakeyhtiössä varoja voi jakaa osakkaille ainoastaan vapaasta pääomasta. Kun osakkaat nostavat osinkoja heidän kannattaa ottaa huomioon paljonko on verotuksen kannalta järkevää nostaa. Yhtiö voi maksaa palkkaa osakkailleen ja sen lisäksi he voivat hyödyntää luontoisetuja. Osakeyhtiössä on lain mukaan aina pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa. (Osakeyhtiön verotus, 2018)

2.3 Lakiuudistus

Varainsiirtoverolakiin tuli uudistus, joka astui voimaan 1.1.2018. Uudistuksen myötä toimintamuodon muutos vapautui varainsiirtoverosta. Varainsiirtoveroa ei tarvitse enää suorittaa tuloverolaissa tarkoitetussa toimintamuodon muutoksessa, jossa liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maa- ja metsätalouden harjoittaja perustaa toimintaansa jatkamaan osakeyhtiön, jonka osakkeet hän merkitsee. Tämä koskee sellaista omaisuutta, joka siirtyy perustettavaan osakeyhtiöön tuloverolaissa tarkoitetulla tavalla jatkuvuusperiaatteen mukaan. Varojen ja velkojen täytyy kokonaisuudessaan siirtyä uuteen yhtiöön. Yritystoiminnan luonne, laajuus tai omistussuhteet eivät saa muuttua. Tämän lakiuudistuksen myötä muutettiin säännöstä, joka koskee kiinteistön luovutuksesta kirjaamisviranomaiselle annettavaa selvitystä. Riittävä selvitys siitä, että veroa ei tarvitse suorittaa on apporttiomaisuuden luovutuskirja. Selvityksessä täytyy olla yksilöitynä verovapauden piiriin kuuluva omaisuus sekä verovelvollisen vakuutus siitä, että verovapauden edellytykset täyttyvät.

Ennen lakiuudistusta 4 prosentin suuruinen varainsiirtovero piti suorittaa silloin, kun liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maa- tai metsätalouden harjoittaja muutti toimintansa yhtiömuotoiseksi. Henkilöyhtiöiden, eli avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön muutos osakeyhtiöksi on ollut jo aikaisemmin vapautettu varainsiirtoverosta, kun yhtiömuodon muutos toteutetaan lainsäädännön mukaisesti. Varainsiirtoverolain uudistus toi yksityisen elinkeinoharjoittajan toimintamuodon muutoksen samalle viivalle henkilöyhtiöiden muodon muutoksen kanssa varainsiirtoveron osalta.

Varainsiirtovero oli ennen uudistusta kertaluontoinen ja suuri rasite. Se oli myös merkittävin tekijä, joka vaikutti yhtiöittämiseen etenkin maatalousyrityksissä. Maatiloilla merkittävä osa yhtiöitettävään toimintaan kuuluvasta omaisuudesta on kiinteää omaisuutta, josta on aiemmin joutunut suorittamaan varainsiirtoveroa. Johtuen yritysten suurista maa-alueista ja omaisuudesta varainsiirtoveron määrä on ollut merkittävä ja tämän takia suuresti vaikuttanut maatalousyritysten yhtiöittämisen kannattavuuteen. Lakiuudistus helpottaa mahdollisuutta valita tarkoituksenmukainen yritysmuoto ilman, että muutoksesta seuraa kohtuuttoman suuri verorasitus. (HE 109/2017) vp

3 VAANELAN PUUTARHA

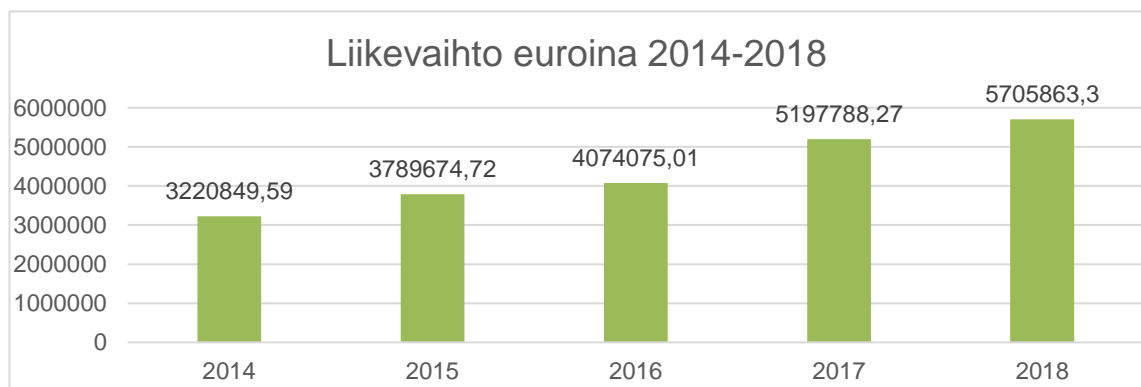
3.1 Yrityksestä

Ismo Vaanela perusti toiminimi Vaanelan puutarhan vuonna 1988 ollessaan 21-vuotias. Toiminta aloitettiin Perniön Saurussa ja se oli aluksi pienimuotoista vihannesten viljelyä avomaalla ja kevytkatteisissa tunneleissa. Viljelykasvina oli tällöin varhaisperuna ja sen rinnalla viljeltiin myös pieniä määriä muita varhaisvihanneksia, kuten tilliä ja sipulia. Ismo ja hänen vanhempansa työskentelivät puutarhalla ja hoitivat itse kaikki työvaiheet aina vihannesten viljelystä tuotteiden toimitukseen asti. Pian avomaaviljelyn rinnalle rakennettiin kasvihuone, joka mahdollisti pidemmän satokauden ja uudenlaisen viljelytekniikan käytön. 1990-luvulla uusia viljelykasveja kokeiltiin ahkerasti ja pääpaino siirtyi yhä enemmän avomaalta kasvihuoneviljelyyn. Kasvihuoneviljelyä haluttiin kehittää ja alettiin rakentamaan uusia ja aiempaa isompia 800 neliön kasvihuoneita. Kasvihuoneolosuhteissa parhaiksi viljelykasveiksi havaittiin kurkku ja tomaatti, joista saatiin tuohon aikaan hyvä hinta. Kaikki työt tehtiin edelleen pääosin itse perheen voimin ja apuna oli muutama työntekijä. Tuotteet toimitettiin Helsingin tukkuliikkeisiin tai myytiin Helsingin kauppatorilla. Toiminnasta tuli ympärivuotista, kun tekniikka mahdollisti kasvihuoneiden valottamisen talvella. Päätuotteeksi muodostui kurkku, jota kasvatettiin valojen alla ympäri vuoden. Ympärivuotiseen kasvihuoneviljelyyn siirtymisen johdosta avomaan kasveista tuli enää kesäsesongin marginaalituotteita. Samaan aikaan tukkumyynnin ohelle tulivat uudet torimyyntipisteet Salossa, Forssassa ja Somerolla, sekä suoratoimitukset lähialueen K- ja S-ryhmän ruokakauppoihin.

Vuonna 1996 Saurussa oli käytetty kaikki mahdollinen pinta-ala ja tällöin ostettiin lisämaata noin 10 kilometrin päästä. Sinne alettiin rakentaa yrityksen toista toimipistettä, Lankkerin tarhaa, jossa keskityttiin alusta asti pelkästään ympärivuotiseen kasvihuoneviljelyyn ja sen kehittämiseen. Lankkeriin rakennettiin aluksi 1000 neliön kasvihuone ja siinä jatkettiin kurkun ja tomaatin viljelyä. 2000-luvulla vanhojen huoneiden rinnalle rakennettiin lisää edellisiä suurempia 3000 neliön kasvihuoneita.

Vuonna 2010 yritys oli käännekohdassa, kun markkinat osoittautuivat hankalaksi silloisten viljelykasvien suhteen. Kurkun ja tomaatin viljely oli osoittautunut kannattamattomaksi jo useamman vuoden ajan. Jotakin oli tehtävä, jotta yritys voisi jatkaa toimintaansa. Ratkaisuna ongelmaan osa kurkku- ja tomaattihuoneista vaihdettiin uudelle

viljelykasville, salaatile. Salaatin kasvatukseen kehiteltiin täysin uudenlainen viljelytekniikka ja sen avulla tavoitteena oli kasvattaa salaateista mahdollisimman suuria ja hyvälaatuisia. Koettiin, että markkinoilta puuttui tämänkaltaisen tuote. Salaatin kasvatuksessa onnistuttiin ja uudelle tekniikalla saatiin kilpailijoita suurempia salaatteja ja niiden säilyvyys oli erinomainen. Etuna oli myös se, että verrattuna kurkun tai tomaatin viljelyyn salaatin viljely vei huomattavasti vähemmän työtunteja, sillä tarvittavia hoitotoimia oli paljon vähemmän ja sadonkorjuu helpompaa. Salaatit kasvavat myös huomattavasti alemmassa lämpötilassa, joten lämmityskustannukset pienenevät. Salaatin viljelyn ja sen markkinoille saamisen myötä alkoi yrityksen uusi suunta ja vuosi vuodelta muut viljelykasvit saivat väistyä salaatin menekien lisääntymisen myötä. Lähellä tuotetun ruoan arvostus alkoi kasvaa ja tuotteet markkinoitiin lähiruokana. Kiinnostus uutta tuotetta kohtaan lisääntyi kokoajan ja tällä hetkellä Vaanelan puutarha toimittaa salaattia suoratoimituksena yli 80 kaupalle. Pieni osa tuotannosta menee tukkuliikkeille, josta salaatti päätyy suurtalouskeittäihin ja ravintoloihin. Toinen hyvä tuote on ympärivuotisesti viljeltävä kevätsipuli, sekä näiden lisäksi kesäisin viljellään edelleen pieniä määriä tomaattia, varhaisperunaa ja avomaankurkkua.

Kaavio 1. Vaanelan puutarhan liikevaihto vuosina 2014-2018

3.2 Yritysmuodon muutos

Vuonna 2015 Vaanelan puutarhan liikevaihto oli noin 3,7 miljoonaa euroa ja yritys työllisti ympäri vuoden 40 henkilöä. Tällöin alettiin miettiä yritysmuodon muutosta, sillä yritys oli kasvanut toiminimellä niin suureksi, että verorasitus oli muuttumassa kestävämmäksi. Uudeksi yritysmuodoksi valittiin osakeyhtiö, koska se ei ole henkilöyhtiö, vaan

pääomayhtiö. Pääomayhtiön myyminen ja sukupolvenvaihdos ovat helpompia kuin mitä ne olisivat henkilöyhtiöissä. Yritysmuodon muutokseen liittyviä asioita alettiin selvittää ja saatiin tietoon, että varainsiirtoverolakiin olisi mahdollisesti tulossa muutos, jossa varainsiirtoveroa ei tarvitsisi suorittaa maatalousyrittäjien yritysmuodon vaihdoksessa. Yritysmuodon muutosta miettiessä reaaliaikaiseen kirjanpitoon perustuen tehtiin laskelmia yritysmuodon muutoksesta ennen ja jälkeen varainsiirtoverolain poistumisesta ja huomattiin että sen hetkisen varainsiirtoverolain mukaan vero olisi ollut noin 170 000 euroa. Näiden laskelmien perusteella päätettiin jäädä odottamaan lakimuutoksen toteutumista.

Vuonna 2016 mukaan otettiin ulkopuolinen asiantuntija ja alettiin suunnitella yritysmuodon muutoksen ajankohtaa. Ensin selvitettiin mitä asiakirjoja tarvitaan ja toimenpiteitä tulee tehdä. Varainsiirtoveron poistuminen varmistui vuoden 2017 lakimuutoksella, jonka mukaan varainsiirtovero poistettaisiin 1.1.2018. Yritysmuodon muutoksen ajankohdaksi valittiin 1.5.2018 koska toiminimellä suunniteltiin tehtäväksi vielä 4 kk mittainen tilikausi, jotta saataisiin hyödynnettyä täydet poistot ja toiminimen tulos verotuksen kannalta järkevämmäksi. Apuna käytettiin KPMG Oy:n asiantuntijaa, jolta saatiin tulevan tilintarkastajan lausunto asiaan, sekä hänen tekemä nykyarvolaskelma perustuen oikeisiin tasearvoihin. Asiantuntija hoiti käytännön paperityöt eli tarvittavat lomakkeet patentti- ja rekisterihallitukselle. Yrittäjä Ismo Vaanela hoiti asiat rahoittajan eli pankin kanssa. Pankissa sovittiin toiminimen lainojen siirrosta uudelle yhtiölle ja vakuudet lainoille. ELY-keskuksesta haettiin yritykselle siirtolupa ja sieltä saatiin myönteinen päätös.

Uuden yhtiön oli määrä aloittaa toimintansa 1.5.2018, jolloin suunnitelman mukaan toiminimi Vaanelan puutarha olisi siirtynyt apporttisiirtona Vaanelan puutarha Oy:ksi. Vaikka apuna käytettiin ulkopuolisia asiantuntijoita ja muutosta oltiin suunniteltu pitkään niin muutos ei mennyt aikataulun mukaisesti ja uutta yhtiötä ei voitu rekisteröidä 1.5.2018. Toiminimen yrityskiinnitys oli unohdettu kuollettaa ja se esti uuden yhtiön rekisteröinnin. Tämän takia siirto viivästyi kahdella viikolla ja Vaanelan puutarha Oy rekisteröitiin 16.5.2018. Uuden yhtiön tilikautta päätettiin jatkaa vuoden 2019 elokuulle asti, jolloin kauden pääsesonki olisi ohi, sillä näin saatiin hyödynnettyä täydet poistokannat.

Muutosprosessi toiminimestä osakeyhtiöksi oli pitkä ja huomioitavia asioita paljon. Ensin täytyy tehdä päätös, onko toiminimeä järkevää yhtiöittää. Yrittäjän täytyy perehtyä asiaan mahdollisimman hyvin ja kannattaa myös hyödyntää ulkopuolisia asiantuntijoita. Kun siirtopäivä on määritelty kannattaa ennen rekisteröintipäivää varmistaa, onko kaikki tarvittavat toimenpiteet tehty ja asiakirjat menneet perille. Huomioon on otettava myös yhteistyökumppaneille ja muille sidosryhmille asiasta tiedoittaminen.

4 LOPUKSI

Vaanelan puutarha vaihtoi yritysmuotoa yksityisestä elinkeinonharjoittajasta yksityiseksi osakeyhtiöksi. Yritysmuodon valinta oli helppoa, mutta muutos itsessään aikaa vievä ja työläs prosessi. Suunniteltaessa yritysmuodon muutosta kannattaa varata riittävästi aikaa suunnitteluun ja itse muutoksen tekemiseen. Rahoittajan kanssa sovitaan lainojen ja niihin tarvittavien vakuuksien riittävydestä uudelle yhtiölle. Siinä kohtaa kun toiminimi muuttuu osakeyhtiöksi, on oltava selvillä mitkä ovat yrittäjän henkilökohtaista omaisuutta ja mikä yrityksen. Mahdollisesti toimintaan kuulumattoman omaisuuden lainat ja vakuudet on tarkkaan sovittava muutostilanteessa. On suunniteltava paljonko palkkaa yrittäjä pystyy itselleen maksamaan ja on huomioitava myös, että hän pystyy hoitamaan henkilökohtaiset lainat. Yrityskiinnitykset on oltava vanhalta yritykseltä kuoletettuna, ennen kuin uutta yhtiötä voidaan rekisteröidä. Rahoittaja laatii tätä varten kirjallisen kuoletusilmoituksen. Maatalousrahoituksen piirissä olevan yrityksen on saatava ELY-keskuksen lupa yritysmuodon muutokselle. Mietittävänä asiana on myös omistajien sijoitukset uuteen yhtiöön.

Osakeyhtiö on erillinen oikeustoimihenkilö ja erottaa yhtiön ja osakkaiden talouden toisistaan. Yritysmuodon muutos yksityiseksi osakeyhtiöksi selkeyttää rajaa henkilökohtaisen omaisuuden ja yrityksen omaisuuden osalta. Vaanelan puutarhalla ja pankilla oli selkeä yhteisymmärrys tarvittavista vakuuksista yhtiölle. Pankin kanssa neuvotellessa uusi osakeyhtiö nähtiin itsessään tarpeeksi vahvana ja yrittäjän henkilökohtainen vastuu yrityksen veloista pieneni huomattavasti. Osakeyhtiö kantaa itse yrityksen vastuut ja riskit.

Yritys on kasvanut viime vuosina nopeasti ja yritysmuodon muutosta on mietitty pitkään. Verotuksellisista syistä olisi ollut kannattavaa vaihtaa yritysmuotoa jo aikaisemmin, sillä toiminimellä ansiotulojen veroprosentti oli progressiivisen verotuksen ansiosta lähes 50%. Varainsiirtoveron osuus yrityksestä olisi myös ollut suuri kustannus ja siitä syystä lakimuutosta odotettiin useamman vuoden ajan. Mikäli varainsiirtoverolakiin ei olisi tullut muutosta vuonna 2018, niin yritys olisi silti pian joutunut vaihtamaan yritysmuotoa ja kestämään varainsiirtoveroseuraamukset toiminimiyrittäjän rajun verotuksen takia.

Joissakin tapauksissa osakeyhtiötä voidaan pitää uskottavampana yritysmuotona kuin toiminimiyrittäjää. Yrittäjä Vaanela on huomannut, että muiden yritysten kanssa toimiessa tärkeämpää on hyvät suhteet yhteistyökumppaneihin ja molemmin puolinen

luottamus, eikä niinkään yrityksen yritysmuoto. Asiakkaat puolestaan pitävät tärkeänä vihannesten ja kasvien paikallisuutta ja puhtautta, eivätkä niinkään kiinnitä huomiota viljelijän yritysmuotoon.

Yritys sai alkunsa Ismo Vaanelan innostuksesta kasvien viljelyä kohtaan. Vanhemmilta saatujen oppien avulla hän alkoi viljelemään vihanneksia, mutta alussa viljely oli haastavaa, koska viljelytekniikka oli alkeellista ja työkaluja vähän. Ismo halusi kuitenkin koko ajan kehittää yritystään ja joka vuosi investoitiin uusiin kasvihuoneisiin ja tekniikkaan. Yksi suurimmista investoinneista oli biopolttolaitos, jonka avulla lämmitettiin koko Lankerin tarha. Biopolttolaitoksessa poltettava kauran kuori on huomattavasti halvempaa kuin ennen sitä lämmitykseen käytetty öljy. Uusi energianlähde mahdollisti rajut laajennukset. Nykyisin yritys on ympäri vuoden toimiva salaattitarha, josta lähtee 6 päivänä viikossa salaatteja etelä-Suomen alueelle. Yritys laajenee edelleen, sillä uusia kasvihuoneita rakennetaan koko ajan. Vaikka salaatin markkinatilanne on edelleen hyvä, uusia viljelykasveja kokeillaan jatkuvasti. Yritysmuodon muutos oli yritykselle tarpeellinen ja onnistunut päätös.

LÄHTEET

Hallituksen esitys 109/2017, 2017. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170109.pdf>. Viitattu 6.12.2018

Holopainen T. 2018. Yrityksen perustamisopas, 27., uudistettu painos. Turenki: Hansaprint Oy

Ossa, J.; Saarnilehto, A. & Villa, S. 2007. Yritysmuodot. Sanomapro Oy

Osakeyhtiö, 2018. <https://www.yritystulkki.fi/fi/alue/tredea/aloittava-yrittaja/yhtiomuodot/oy/> Viitattu 22.10.2018.

Osakeyhtiön verotus, 2018. <https://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-verotus/>. Viitattu 10.2.2019

Toiminimen kirjanpito, 2018. <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimen-kirjanpito>. Viitattu 22.10.2018.

Toiminimen perustaminen, 2019. <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimen-perustaminen>. Viitattu 21.1.2019.

Toiminimen verotus, 2018. <https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-verotus/> Viitattu 17.12.2018.

Ukkola O.; Vilppula, T. 2004. Yrityksen omistus muutoksessa. Helsinki: Edita Publishing Oy

Varainsiirtoverolaki 931/1996. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960931>. Viitattu 21.2.2019